

Hilvan'da Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet, Şiddet Algısı ve Yasal Mücadele Yöntemlerinin Bilinirliği

Domestic Violence Against Women, Perception of Violence and Awareness of Legal Struggle Methods Against Violence in Hilvan

ÖZET

Şiddet her toplumda, toplumun her kesiminde özellikle dezavantajlı gruplara ve kişilere yönelmesi bakımından önemli bir insan hakları ihlalidir. Genellikle ev içinde ve ailenin erkek üyeleri tarafından uygulanan kadına yönelik aile içi şiddet, en önemli toplumsal sorunlardan biri niteliğini taşımaktadır. Dünya genelinde kadına yönelik aile içi şiddet istatistikleri oldukça yüksek bir orandadır. Türkiye'de yapılan araştırmalarda da kadınların %35 ila %45'inin hayatlarında en az bir kez aile içi şiddete maruz kaldıkları gösterilmektedir. Araştırmanın yapıldığı Şanlıurfa ili Hilvan ilçesinde ise kadına yönelik aile içi şiddet istatistiklerinin Türkiye ortalamasının çok altında olduğu gözlemlenmiştir. Araştırma Hilvan'da kadına yönelik aile içi şiddet istatistiklerinin düşük olma nedenlerini tespit etmeyi amaçlamıştır. Araştırma üç temel problem üzerine kurulmuştur: i. Hilvan'da kadınlar kadına yönelik aile içi şiddet görmemekte midir? ii. Hilvan'da kadınların şiddet algısı toplumun diğer kesimlerinden farklı mıdır? iii. Hilvan'da şiddete maruz kalan kadınlar yasal haklarının bilgisine sahip olmadıkları için mi şiddet mağduru olduklarını resmi makamlara bildirmemektedir? Bu problemlere cevap aramak için Hilvan'da dört farklı mahallede yaşayan 250 evli ev hanımı kadınlarla anket çalışması yapılmıştır. Araştırma sonucunda katılımcı kadınlardan %31,2'sinin aile içi şiddete maruz kaldığı ancak bunlardan sadece %6,41'inin kolluk kuvvetlerine başvurduğu tespit edilmiştir. Fiziksel, ekonomik ve cinsel şiddete yönelik algılarının oldukça yüksek olmasına rağmen psikolojik şiddet konusundaki algıları oldukça düşüktür. Aynı zamanda eğitim seviyeleri ve ekonomik durumlarının düşük olması, Hilvan'ın sosyo-kültürel yapısı, suçlanma ve ayıplanma korkusu ve yasal hakları hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıkları için resmi kurumlara başvuru yapmadıkları görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Şiddet, Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet, Şiddete Karşı Yasal Mücadele Yöntemleri, Hilvan.

ABSTRACT

Violence is an important human rights violation in every society, especially in the face of disadvantaged groups and individuals. Domestic violence against women, which is generally practiced at home and by male members of family, is one of the most important social problems. Worldwide statistics on domestic violence against women indicate that the high occurrence of violence. For instance, studies conducted in Turkey reveal that 35% to 45% of women have been exposed to domestic violence at least once in their lives. The current study was conducted in the Hilvan district of Şanlıurfa where the statistical data on domestic violence against women were found far below the average of Turkey. The research aimed to determine the reasons for the low statistics on domestic violence against women in Hilvan. It seeks to address the following questions: i) Do women in Hilvan not experience domestic violence? ii) Is women's perception of violence in Hilvan, different from other parts of society? iii) Do women exposed to violence in Hilvan not apply to official institutions because they do not know their legal rights? To find answers to these questions, a survey was conducted with 250 married housewives living in four different neighborhoods in Hilvan. The study found that while 31.2% of the sample were exposed to domestic violence, only 6.41% of them reported violence to law enforcement agencies. Although participants' perceptions of physical, economic, and sexual violence were quite high, their perceptions of psychological violence were quite low. This current study also found that women did not report the incident to formal institutions because of multiple reasons that include lack of awareness/information of their legal rights, low educational level, low economic status, the socio-cultural structure of Hilvan, and fear of being blamed and shamed.

Keywords: Violence, Domestic Violence Against Women, Legal Struggle Methods Against Violence, Hilvan.

GİRİŞ

Erkekler ve kadınlar insanlığın iki farklı biyolojik varlığını temsil eder. Ancak toplumsal, ekonomik ve siyasal alanlarda kadınlar, ataerkil cinsiyet normları aracılığıyla ikincilleştirilmiş ve erkekler karşısında dezavantajlı konuma yerleştirilmişlerdir. Ataerkil cinsiyet normları toplumsal alanda kadınların ve erkeklerin konumlarını ve rollerini cinsiyetler bağlamında hiyerarşik şekilde biçimlendirir. Ataerkil cinsiyet normları kadınları siyasal alana katılımdan

Hatice Şahin¹

Zülfikar Fatih Eryaman²

How to Cite This Article

Şahin, H. & Eryaman, Z. F. (2024). "Hilvan'da Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet, Şiddet Algısı ve Yasal Mücadele Yöntemlerinin Bilinirliği", *Journal of Social, Humanities and Administrative Sciences*, 10(4):562-576. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.13118765>

Arrival: 13 June 2024

Published: 28 July 2024

International Journal of Social, Humanities and Administrative Sciences is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

This journal is an open access, peer-reviewed international journal.

* Bu çalışma Doç. Dr. Hatice ŞAHİN danışmanlığında 2023 yılında Harran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Anabilim Dalında Zülfikar Fatih ERYAMAN tarafından yazılan "Kadına Yönelik Şiddet Algısı ve Yasal Mücadele Yöntemlerinin Bilinirliği: Hilvan Örneği" başlıklı tez çalışmasından üretilmiştir.

¹ Doç. Dr., Harran Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Sosyoloji Bölümü, Şanlıurfa, Türkiye. ORCID:

² Uzman, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Hilvan Sosyal Hizmet Merkezi Müdürlüğü, Şanlıurfa, Türkiye.

aile içi iş bölümüne kadar her alanda erkek karşısında dezavantajlı bir pozisyona yerleştirir ve kadınların kendilerine biçilen roller çerçevesinde davranış sergilemeleri beklenir (Korkmaz ve Başer, 2019). Modernleşme süreciyle birlikte özellikle feminist aktivizm hareketiyle başlayan ve feminist kuramlarla el ele ilerleyen süreçte kadınlar toplumsal, siyasal ve ekonomik alanlarda hak mücadelesi içine girmişlerdir. 1848’de Seneca Şelalesi Kongresi ile başlayan bu süreç hala bir hak mücadelesi olarak varlığını sürdürmektedir. Bu mücadele sürecinde feminist aktivizm hareketleri oy hakkı, siyasal alana katılım, mülk edinme hakkı, eğitim hakkı, köleliğin kaldırılması, ekonomik ve toplumsal eşitlik, azınlık grupların hakları, medeni haklar, kimlik farklılıklarına saygı, sanal dünyada kadınların savunusu gibi konular başta olmak üzere (Lengermann ve Niebrugge, 2015, s. 163; Özdemir ve Aydemir, 2019) insan haklarına dair hemen her konuda çalışmalarını sürdürmüşlerdir. Uzun yıllar süren mücadeleler sonucunda bazı yerel kazanımlar sağlansa da feminist aktivistler aynı zamanda bu kazanımları küresel alana yayma amacıyla Birleşmiş Milletler (BM) Kadının Statüsü Komisyonu ile birlikte çalışmalar yapmışlardır. 1975 yılında BM tarafından “Kadın On Yılı”nın ilan edilmesiyle birlikte BM öncülüğünde aynı yıl Mexico City’de (UN (United Nations), 1976), 1980 yılında Kopenhag’da (UN, 1980), 1985 yılında Nairobi’de (UN, 1986) 3 ayrı Kadın Konferansı gerçekleştirilmiştir. Bu Konferanslarda kadınların eğitim, sağlık, istihdam, çocuk velayeti, vatandaşlık hakları ve mülk sahibi olma durumlarının iyileştirilmesi görüşülmüş ve bu Konferansların ardından devletler toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlama yönünde önlemler alma eğilimi içine girmişlerdir (UN, 1986).

Kadın On Yılı çalışmaları sürecinde 18 Aralık 1979’da Kadına Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi (Convention on Elimination of all Forms of Discrimination Against Women-CEDAW) kabul edilmiş ve 1981’de yürürlüğe girmiştir (UN, 1979). İlk üç konferanstan on yıl sonrasında 1995 yılında Pekin’de yoksulluk, sağlık, ekonomik alanda kadınların gelişimi ve istihdamı ve kadına yönelik şiddet konularının ele alındığı ve Pekin+5 olarak bilinen Pekin Deklerasyonu kabul edilmiştir (Birleşmiş Milletler Pekin Deklerasyonu, 1995). Pekin’in ardından BM Kadının Statüsü Komisyonu 2000 ile 2020 yılları arasında her beş yılda bir olmak üzere beş toplantı daha gerçekleştirmiştir. Bu toplantılarda taraf devletlerin raporları değerlendirilirken gelecek beş yılın hedefleri de görülmektedir (UN, t.y. (b)).

Türkiye de 1985 tarihinde bu Sözleşmeye taraf ülke olmuştur (Milletlerarası Sözleşme, 1985). CEDAW’ın Türkiye’de kabul edilmesinin ardından 1998-2012 yılları arasında 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun (1998) uygulanmıştır. Ancak dört maddelik bu kanunun sadece iki maddesinde şiddet ve şiddet önlemeye yönelik kararlar bulunurken, “evden uzaklaştırma” kararı önemli bir madde olarak yer almaktadır. Türkiye’de yapılan yasal düzenlemelere rağmen 2000’li yılların ortalarına kadar kadına yönelik aile içi şiddet azaltma konusunda ciddi bir başarı sağlanamamıştır. Bunun en önemli nedenlerinden biri özellikle kolluk kuvvetlerinin arabulucu gibi davranarak kadına yönelik aile içi şiddeti kamusal alandan uzak tutması olarak görülmektedir (UN, 2007, s. 18).

Tüm çalışmalara rağmen 2000’li yıllarda oldukça güçlü bir şekilde varlığını sürdüren kadına yönelik aile içi şiddeti önlemek amacıyla Uluslararası yaptırım gücüne sahip bir anlaşmaya ihtiyaç duyulmuştur. Bu nedenle Avrupa Konseyi tarafından 11 Mayıs 2011’de İstanbul’da Kadınlara Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi (İstanbul Sözleşmesi) onaya sunulmuştur (Milletlerarası Sözleşme, 2012). Bu Sözleşmede bir insan hakları ihlali olan kadına yönelik şiddetin önlenmesi konusunda taraf devletlere tedbir alma konusunda yükümlülükler getirilmiştir (Törer, 2020, s. 61). Bu sözleşmede şiddet, aile içi şiddet, taciz, tecavüz, kadın cinayetleri, kadın sünneti, insan ticareti gibi konular başta olmak üzere toplum tarafından ikincilleştirilen grupların ayrımcılığına karşı çıkmıştır (Milletlerarası Sözleşme, 2012). Türkiye, Avrupa Konseyi tarafından imzaya açılan İstanbul Sözleşmesini ilk onaylayan ve imzalayan ülke olmasına rağmen uzun yıllar süren siyasi tartışmaların ardından 20 Mart 2020 tarihinde tek taraflı olarak Sözleşmeyi feshetmiştir (Şahin, 2022). Her ne kadar İstanbul Sözleşmesi Türkiye tarafından feshedilse de onun uygulama yeri olan 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun hala devam etmektedir. Bu Kanun eksiklerine rağmen Türkiye’de kadına yönelik aile içi şiddet konusunda en etkili mücadele araçlarından biri olarak varlığını devam ettirmektedir. Burada vurgulanması gereken temel nokta Türkiye’deki kadınlar İstanbul Sözleşmesiyle kazandıkları haklarını kaybetmemişlerdir. Bu kazanımlar 6284 Sayılı Kanun çerçevesinde varlığını sürdürse de temel kayıp uluslararası koruma yönünde olmuştur.

6284 Sayılı Kanun (6284 Sayılı Ailenin Korunması, 2013) çerçevesinde kadınlar şiddete uğradığında ya da şiddete uğrama tehlikesi yaşadıklarında kolluk kuvvetlerine ya da Şiddet Önleme ve İzleme Merkezine (ŞÖNİM) başvuru yapabilmektedir. Bu yasanın en önemli maddelerinden biri “Koruyucu tedbir kararı verilebilmesi için, şiddetin uygulandığı hususunda delil veya belge aranmaz.” ifadesidir. Bu sayede şiddet mağduru kadınlar devletin kurumlarına başvuru yaparak koruma altına alınmaktadır. Türkiye’nin 6284 Sayılı Kanun (2012) ile kadınları hem toplumsal alanda hem de aile içinde koruması, kadınlara yönelik uygulanan şiddeti önlemesi konularında ciddi önlemler aldığı görülmektedir. Ayrıca İstanbul Sözleşmesinin değerlendirme raporunda (GREVIO, 2018, s. 39) Türkiye’deki kolluk kuvvetlerinin 6284 Sayılı Kanun’a ve ilgili prosedürlerine net bir şekilde vakıf oldukları

vurgulanmasına rağmen 2007’de BM tarafından yayınlanan raporda yer alan kolluk kuvvetleri, siyasetçiler ve hukukçuların cinsiyetçi tutumlarına dikkat çekilmiştir.

Uluslararası alandaki kadın hareketleri ve BM öncülüğünde yürütülen çalışmalara ek olarak Türkiye yasalarındaki ataerkil bakış açısı çoğu durumda suçlara karşı belirlenen cezalarda indirimine neden olabildiği için (Bayrak, 2010) Türkiye’deki Kadın Dernekleri ve Hukukçular ciddi bir mücadele vermektedirler. Bu mücadeleler sonucunda düzenlenen yeni yasalar ile Türkiye’de ciddi adımlar atıldığı ve Türkiye hukuk sisteminin ataerkillikten uzaklaşma eğilimi gösterdiği söylenebilir (Türk Ceza Kanunu, 2004). Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında (1982) düzenlenen kadın-erkek eşitliği, kadınlara yönelik pozitif ayrımcılık yasaları, 5237 sayılı Türk Ceza Kanununda (2004), alınan yeni kararlar ile birlikte evlilik içi tecavüzlerin suç olarak kabul edilmesi (Bozkurt Şener, 2011, s. 54), evlilik sonrası edinilen tüm malların kullanım ve paylaşımına ilişkin tasarruf erkek ve kadını sözleşmenin iki eşit tarafı olarak gören ve bu sayede boşanma durumunda özellikle ev işleriyle uğraşan, çocuk ve yaşlı bakımını üstlenen ücretsiz ev işi yapan kadınları ekonomik şiddetten korumaya yönelik değiştirilen Türk Medeni Kanunu (2001) kadına yönelik aile içi şiddetle mücadelede Türkiye’nin attığı önemli adımlar arasında yer almaktadır. Ancak hala Türkiye’de kolluk kuvvetlerinin, hukukçuların, siyasetçilerin ataerkil yaklaşımları nedeniyle kadına yönelik aile içi şiddetin devam ettiği ve cezasız kaldığı bildirilmiştir (GREVIO, 2018, s. 37). Bunlara ek olarak pek çok kadının 6284 Sayılı Kanun ile kendilerine verilen hakları bilmemelerinden dolayı da şiddete sessiz kaldıkları görülmektedir.

Şiddet, bireye ya da gruba uygulanan fiziksel, ruhsal, psikolojik, ekonomik vb. zor kullanmaları, yaralamaları, acı vermeleri içeren bir kavramdır. Ancak toplumsal ve kültürel farklılıklar şiddet kavramına yönelik algıyı farklılaştırmaktadır. Bazı durumlarda kişiye şiddet uygulanırsa dahi kişinin şiddet algısındaki farklılıklar nedeniyle kişi kendisine şiddet uygulanmadığını düşünebilmektedir. Chomsky’nin (2013, s. 84-85) özellikle kadına yönelik şiddet ve baskı konusunda bilince sahip olma yönündeki tespiti çok önemlidir. Chomsky, kendi büyükannesinin yaşadığı dönemdeki yaşam biçimi sorulsa büyükannesinin baskı görmediğini söyleyeceğini ancak bugünkü anlayışla onun yaşam biçimine bakılsa baskı gördüğü sonucuna ulaşabileceğine işaret ediyor. Şiddet de herhangi bir toplumsal olgu gibi toplumsal alanda üretilir ve şiddet konusundaki bilinç toplumun kültürel değer yargılarıyla toplumun üyeleri tarafından oluşturulur (Coşkun, 2010, s. 50). Toplumun şiddet ve şiddet türleri konusundaki bilinç düzeyi kadınların aile içi şiddet konusundaki bilinç düzeylerini de etkileyecektir.

Dünyanın en önemli toplumsal sorunlarından biri olan kadına yönelik şiddet, özellikle ataerkil cinsiyet normları aracılığıyla üretilen cinsiyet temelli hak ve sorumluluk anlayışı sayesinde gerçekleştirilen cinsiyete dayalı kadına yönelik her türlü zarar verici eylemdir (UNHCR, 2019, s. 5). Kadına yönelik aile içi şiddet ise aile içinde aile bireylerinin biri ya da birkaçı tarafından yine aile üyesi kadına uygulanan fiziksel, psikolojik, cinsel ve ekonomik tüm zarar verici eylemleri içermektedir (UN, t.y.). Kadına yönelik şiddet eylemleri genellikle kadının aile üyeleri tarafından uygulanmaktadır. Kadınlar genellikle eş, eski eş, sevgili, eski sevgili, aile üyeleri ya da yakın akrabaların şiddetine maruz kalmaktadır (Alvarez vd., 2015; Swan vd., 2008). Aile içi şiddete maruz kalan kadınlarda uyku bozukluğu, panik atak, depresyon, ölme isteği, çaresizlik, umutsuzluk, alkol ve uyuşturucu bağımlılığı gibi psikolojik sorunlar (Kadına Yönelik Aile, 2012, s. 20), diş ve kemik kırıkları, yanıklar, yaralanmalar, görme ve işitme kayıpları, kronik ağrılar, cinsel yolla bulaşan hastalıklar gibi fiziksel sorunlar ortaya çıkmaktadır (Öztürk, 2011, s. 40-41; Yörük, 2010, s. 43). Ayrıca hamilelik sırasında şiddet gören kadınlarda düşük, engelli çocuk doğumu gibi olumsuz ağır sonuçlara maruz kalmaktadır (Sezgin ve Özcan, 2020, s. 270). Bu durum farklı kesimlerde yer alan ya da farklı ihtiyaçları olan kadınların şiddete maruz kalması durumunda şiddetin zararlarının boyutlarının ağırlaştığını göstermektedir.

DSÖ [WHO (World Health Organisation), 2013, s. 16], gelişmiş ülkelerde kadına yönelik aile içi şiddet oranları %23’e kadar düşse de dünya genelinde her üç kadından birinin aile içi şiddete maruz kaldığını (WHO, 2019, s. 4) tespit etmiştir. Hacettepe Nüfus Etütleri Enstitüsü (HÜNEE, 2015) ve TÜİK (2021) tarafından yapılan Türkiye’de kadına yönelik aile içi şiddet araştırmaları da Türkiye’de aile içi şiddete maruz kalan kadınların oranının en az %35 olduğunu göstermektedir. Kadına uygulanan şiddet sonucunda kadınlar psikolojik, ekonomik ve toplumsal olarak güçsüzleşmekte ve özgüvenlerini yitirmektedirler. Bunun sonucunda yaşamı üzerindeki kontrolünü kaybeden kadınlar, ekonomik anlamda da kaynaklara erişimleri kısıtlı olduğu için başta barınma ihtiyacı olmak üzere yaşamını sürdürmesine yönelik ihtiyaçlarını karşılayamamakta ve maruz kaldığı şiddete sessiz kalmaktadır (Aşkın ve Aşkın, 2017(a), s. 192). Kadınlar şiddete maruz kaldığı sırada çocukları şiddete doğrudan maruz kalmaları da şiddetin sessiz tanıkları olarak şiddete ve istismara maruz kalan diğer çocuklarla benzer sorunları yaşamakta (Ünal, 2005, s. 6), altına kaçırma, sık kâbus görme, içine kapanma, saldırganlık, yalan söyleme, erken evlenme, ileriki yaşlarda şiddete başvurma (HÜNEE, 2015, s. 143; Kadına Yönelik Aile, 2012, s. 21; Öztürk, 2015, s. 22) gibi sorunlar yaşamaktadır.

Şanlıurfa ili Hilvan ilçesinde resmi makamlar tarafından konuya yönelik bir açıklamaya ulaşılamasa da kadına yönelik aile içi şiddet istatistiklerinin Türkiye ortalamasının çok altında olduğu gözlemlenmiştir. Bunun temel

nedenlerini tespit etmek amacıyla yapılan bu çalışmada üç temel problemin cevapları aranmıştır. Bu makalede şiddet, kadına yönelik aile içi şiddet, şiddet algısı ve Türkiye’de şiddete karşı yasal mücadele yöntemleri hakkında bilgi verilmesinin ardından araştırmanın bulguları feminist perspektifle değerlendirilmiştir.

METODOLOJİ

Kadına yönelik aile içi şiddet dünyada olduğu gibi Türkiye’de de yüksek bir orana sahiptir. Türkiye’de yapılan araştırmalar kadına yönelik aile içi şiddet oranlarının en az %35 olduğunu göstermektedir (TÜİK, 2021, s. 143; HÜNEE, 2015, s. 84). Her ne kadar Türkiye’de resmi rakamlar şiddet istatistiklerini açıklamasa da Şanlıurfa ili Hilvan ilçesinde aile içi şiddet nedeniyle kolluk kuvvetlerine başvuru sayısının Türkiye ortalamasının çok altında olduğu gözlemlenmiştir. Bunun üzerine Hilvan’da kadına yönelik aile içi şiddet araştırması yapılması gerekli görülmüştür. Araştırma üç ana problem üzerine şekillendirilmiştir. “i. Hilvan’da kadınlar, aile içi şiddet görmemekte midir? ii. Hilvan’da kadınların şiddet algısı toplumun diğer kesimlerinden farklı mıdır? iii. Hilvan’da şiddete maruz kalan kadınlar yasal haklarının bilgisine sahip olmadıkları için mi şiddet mağduru olduklarını resmi makamlara bildirmemektedir?”

Araştırmada geneli temsil etme amacıyla nicel araştırma yöntemi tercih edilmiştir. Bu amaç doğrultusunda katılımcıların araştırma konusu hakkındaki fikirlerini belirlemek için çeşitli değişkenler aracılığıyla anket tekniği kullanılırken aynı soru formu içerisinde katılımcıların şiddete yönelik algılarını ve tutumlarını ölçmek amacıyla 5’li likert ölçeği uygulanmıştır. Araştırmanın evreni olan Şanlıurfa ili Hilvan ilçesinde TÜİK Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi 2021 (Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi, 2021) verilerine göre Hilvan ilçesinde 18-55 yaş arası 6.575 evli kadın yaşamaktadır. Bu sayı ve amaçlanan örneklem çerçevesinde %95 güven seviyesi, %5 güven aralığı dikkate alınarak çalışmanın 250 kişilik bir örneklem büyüklüğünü gerektirdiği tespit edilmiştir. Örneklem sayısının tespit edilmesinin ardından Karacurun Mahallesi, Bağlar Mahallesi, Yeni Mahalle ve Bahçelievler Mahallesinde yaşayan kadınlar arasından basit tesadüfî örneklem tekniğiyle seçilen kadınlara anket uygulanmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen veriler SPSS aracılığıyla analiz edilmiştir. Bulguların değerlendirilmesi aşamasında analizin sonuçlarını özetleyerek ve yorumlayarak sunmak amacıyla betimsel analiz tekniği (Özen ve Hendekçi, 2016, s. 625) tercih edilmiştir.

Araştırmaya başlamadan önce literatür taraması yapılmış, konuyla ilişkili yapılan araştırmalardan faydalanılarak anket formu hazırlanmıştır. Sonrasında, hazırlanan anket soruları Harran Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kuruluna sunulmuş olup Kurul tarafından gelen eleştiri ve önerilerle anket soruları üzerinde gerekli biçimlendirme işlemleri yapılarak, güvenilirliği ve geçerliliği ile anket formunda yer alan maddelerin açıklık ve anlaşılabilirliği sağlanmaya çalışılmıştır. Anket soruları demografik bilgiler, kadınların şiddet algısı ve kadınların yasal hakların bilinirliğine ilişkin toplam 54 maddeden oluşmuştur. 2022 yılında Etik Kuruldan izin alınmasının ardından Hilvan Kaymakamlığına hazırlanan anket formu ve Etik Kurul izni sunulurken Hilvan ilçesinde anket yapma izni alınmıştır. Anketi uygulamaya başlamadan önce katılımcılara gerekli açıklamalar yapılmış, anketin uygulanma sürecinde de katılımcıların gönüllülüğü esas alınmış ve kimliklerinin gizli kalması için hassasiyet gösterilmiştir. Araştırma problemleri bağlamında hazırlanan anket sorularının içinde literatürde konu hakkında etkili olduğu görülen tüm değişkenlere yer verilmiştir. Ancak araştırmanın verileri analiz edildiğinde bazı değişkenlerin bu çalışmada herhangi bir etkisi olmadığı tespit edildiği için analiz ve bulguların değerlendirilmesi aşamasından çıkarılmıştır. Bu nedenle bu araştırmada sadece yaş, eğitim durumu, eş eğitim durumu ve hane halkı geliri değişkenleri ele alınmıştır.

Tablo 1: Yaş Dağılımı

Yaş aralığı	f	%
18-25 yaş arası	68	27,2
26-35 yaş arası	98	39,2
36-45 yaş arası	48	19,2
46-55 yaş arası	36	14,4
Toplam	250	100

Araştırmanın katılımcıları amaçlı örneklem tekniğiyle seçildiği için 18-55 yaş arasındaki kadınları kapsamaktadır. Katılımcıların 68’i (%27,2) 18-25; 98’i (%39,2) 26-35; 48’i (%19,2) 36-45 ve 36’sı (%14,4) 46-55 yaş aralığındadır.

Tablo 2: Eğitim Durumu

Eğitim Durumu	Katılımcı		Eş	
	f	%	f	%
Okur-yazar değil	52	20,8	12	4,8
Okur-yazar	9	3,6	10	4
İlkokul	59	23,6	54	21,6
Ortaokul	66	26,4	55	22
Lise	52	20,8	78	31,2
Lisans	12	4,8	39	15,6
Lisansüstü	0	0	2	0,8
Toplam	250	100	250	100

Katılımcıların %20,8'inin (52) okur-yazar olmayan; %3,6'sının (9) okur-yazar; % 23,6'sının (59) ilkokul; %26,4'ünün (66) ortaokul; %20,8'inin (52) lise; %4,8'inin (12) lisans mezunu olduğu görülmüştür. Katılımcı kadınların %20,8'i (52) okur-yazar değilken, eşlerinden sadece %4,8'i (12) okur-yazar değildir. Katılımcı kadınların eşlerinin eğitim durumlarına bakıldığında %4'ü (10) okur-yazar; %21,6'sı (54) ilkokul; %22'si (55) ortaokul; %31,2'si (78) lise; %15,6'sı lisans ve %0,8'i (2) lisansüstü eğitim derecesine sahiptir. Bu sonuçlara bakıldığında Hilvan'daki eğitim istatistiklerine benzer şekilde erkeklerin kadınlardan daha yüksek eğitim derecesine sahip oldukları görülmüştür.

Tablo 3: Hane Halkı Aylık Toplam Geliri

Hane halkı aylık toplam geliri	f	%
1801-3600 TL arası	124	49,6
3601-5400 TL arası	77	30,8
5401-7200 TL arası	46	18,4
9001 TL ve üzeri	3	1,2
Toplam	250	100

Araştırmanın yapıldığı dönemde Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı (Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, t.y.) tarafından açıklanan asgari ücret (5.500 TL) baz alınarak yapılan hesaplama sonucunda belirlenen değerler arasında hane halkı toplam geliri yukarıdaki tabloda verilmiştir. Katılımcıların %49,6'sı (124) 1801-3600 TL arası; 30,8'i (77) 3601-5400 TL arası; %18,4'ü (46) 5401-7200 TL arası; %1,2'si (3) 9001 TL ve üzeri gelire sahip olduklarını belirtmişlerdir. Bu duruma bakıldığında katılımcıların %80,4'ünün (201) hane halkı gelirinin asgari ücretin altında olduğu görülmüştür.

BULGULAR

Şiddet Görme Durumu

Araştırmanın başında amaçlı örneklem tekniği ile 18-55 yaş arasındaki evli ev hanımı kadınlar seçilmiş, aynı zamanda anketi uygulama sürecinde hem şiddet mağduru olan hem de şiddet mağduru olmayan kadınlara ulaşmak için basit tesadüfi örneklem tekniği ile seçim yapılmıştır. Dolayısıyla anket sorularında hem şiddet gören hem de şiddet görmeyen kadınlar tespit edilerek şiddete yönelik algıları ve yasal hakları hakkında bilgi sahibi olma durumları ölçülmeye çalışılmıştır. Bu başlık altında aile içi şiddet mağduru olan kadınların araştırmanın değişkenleriyle kıyaslanması istenmiştir.

Tablo 4: Eş Şiddetine Maruz Kalma Durumu

Eş şiddetine maruz kalma durumu	f	%
Evet	78	31,2
Hayır	172	68,8
Toplam	250	100,0

Araştırmaya katılan 250 kadından 78'i (%31,2) hayatının herhangi bir döneminde eşinden şiddet gördüğünü ifade etmiştir. Kadınların 172'si (%68,8) ise herhangi bir şekilde eşinden şiddet görmediğini söylemiştir.

Tablo 5: Kadınların Maruz Kaldığı Şiddet Türü

Şiddet türü	f	%
Sözel/duygusal	2	3
Fiziksel	62	79
Sözel ve fiziksel	7	9
Fiziksel ve cinsel	2	3
Fiziksel ve ekonomik	5	6
Toplam	78	100

Katılımcı kadınlara yöneltilen "eşiniz size ne tür şiddet uygulamaktadır?" sorusuna katılımcılar farklı şiddet türlerini bir arada gördüklerini belirtmesine rağmen şiddet mağduru kadınların %79'unu oluşturan 62 kadın fiziksel şiddete maruz kaldığını belirtirken %18'lik kesim (14 kişi) fiziksel şiddetin yanında sözel, cinsel ve ekonomik şiddete de

maruz kaldığını belirtmiştir. Şiddet mağduru kadınların %3'ü (2) ise sözel/duygusal şiddete maruz kaldığını ifade etmiştir. Bu durumda Hilvan'da eş şiddetine maruz kaldığını ifade eden 78 kadından 75'inin (%98) fiziksel şiddete maruz kaldığı söylenebilir.

Tablo 6: Şiddetin Nedenleri

Şiddetin nedenleri	f	%
Ekonomik sebepler	18	23,1
Alkol/madde bağımlılığı	7	9
Eşimin ailesinden kaynaklı nedenler	31	39,7
Benim ailemden kaynaklanan sebepler	1	1,3
Çocuklarla ilgili sorunlar	5	6,4
Eşimin psikolojik sorunları	5	6,4
Özel bir nedeni yok	9	11,5
Bilmiyorum	2	2,6
Toplam	78	100

Şiddet uygulamanın nedeninin şiddet mağduru açısından her ne kadar bir önemi olmasa da bu tür eylemlerin önlenmesi ve çözüm üretilmesi açısından şiddetin nedenlerinin tespit edilmesi önem arz etmektedir. Bu noktada kadınlara sorulan “eşinizin size şiddet uygulama nedeni nedir?” sorusuna verilen cevaplara bakıldığında %23,1'i (18) ekonomik sebepler olarak cevap verirken; %39,7'si (31) eşinin ailesinden kaynaklanan nedenler olarak görülmektedir.

Tablo 7: Eş Şiddetine Maruz Kalma Durumu ile Kadının Annesinin Eş Şiddetine Maruz Kalma Durumu Arasındaki İlişki

Kadının annesinin eş şiddetine maruz kalma durumu	Eş şiddetine maruz kalma durumu			
	Evet	Hayır	Toplam	
Evet	f	57	52	109
	%	73,1	30,2	43,6
Hayır	f	21	120	141
	%	26,9	69,8	56,4
Toplam	f	78	172	250
	%	100	100	100

Şiddet eyleminin sosyal öğrenmeye ilişkin literatürde çocukluğunda annesi şiddet gören kadınların şiddet görme olasılığını artırırken, erkeklerin şiddet uygulama ihtimallerini artırdığı yönünde çalışmalar mevcuttur (HÜNEE, 2015). Bu nedenle katılımcılara yöneltilen “anneniz hayatının herhangi bir döneminde babanızın şiddetine maruz kaldı mı?” sorusuna verilen cevaplara bakıldığında bu çalışmada da annesi şiddet mağduru olan kadınların, şiddet mağduru olma durumlarının yükseldiği görülmektedir. Eş şiddetine maruz kalan 78 kadının %73,1'inin (57) annesinin de eş şiddetine maruz kaldığı görülmüştür. Eş şiddetine maruz kalmayan 172 kadının %69,8'inin (120) annesinin de eş şiddetine maruz kalmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 8: Eş Şiddetine Maruz Kalma Durumunun Yaş Değişkeni ile Karşılaştırması

Yaş	Eş şiddetine maruz kalma durumu					
	Evet		Hayır		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
18-25 yaş arası	10	14,7	58	85,3	68	100
26-35 yaş arası	21	21,4	77	78,6	98	100
36-45 yaş arası	19	39,6	29	60,4	48	100
46-55 yaş arası	28	77,8	8	22,2	36	100
Toplam	78	31,2	172	68,8	250	100

Katılımcıların şiddet görme ve görmeme durumları ile yaş değişkeni karşılaştırıldığında yaş düzeyi yükseldikçe şiddet görme olasılıkları artmaktadır. Tabloya bakıldığında 18-25 yaş aralığındaki kadınların %14,7'si (10) şiddet gördüğünü ifade ederken; 46-55 yaş aralığındaki kadınların %77,8'inin (28) şiddet gördüğü belirlenmiştir.

Tablo 9: Eş Şiddetine Maruz Kalma Durumu ile Eş Eğitim Durumu Karşılaştırması

Eşinizin Eğitim Durumu	Eş şiddetine maruz kalma durumu					
	Evet		Hayır		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Okur-yazar değil	10	83,3	2	16,7	12	100
Okur-yazar	9	90	1	10	10	100
İlkokul	21	38,9	33	61,1	54	100
Ortaokul	16	29,1	39	70,9	55	100
Lise	16	20,5	62	79,5	78	100
Lisans	6	15,4	33	84,6	39	100
Toplam	78	31,2	172	68,8	250	100

Şiddet görme ve eğitim seviyesi ilişkisi incelendiğinde eğitim seviyesi arttıkça şiddet görme olasılığının düştüğü tespit edilmiştir. Tabloya bakıldığında eşi okur-yazar olmayan 12 kadından 10'u (%83,3) eş şiddetine maruz kalmıştır. Eşi okur-yazar olan 10 kadından 9'u (%90) eş şiddetine maruz kalırken bu oran eşi lisans mezunu olan kadınlarda %15,4'e (6) düşmektedir.

Tablo 10: Eş Şiddetine Maruz Kalma Durumu ile Hane Halkı Aylık Toplam Geliri

Hane halkı aylık toplam geliri	Eş şiddetine maruz kalma durumu					
	Evet		Hayır		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
1801-3600 TL arası	48	38,7	76	61,3	124	100
3601-5400 TL arası	23	29,9	54	70,1	77	100
5401-7200 TL arası	7	15,2	39	84,8	46	100
9001 TL ve üzeri	0	0	3	100	3	100
Toplam	78	31,2	172	68,8	250	100

Şiddet görme durumu ve gelir durumu arasında bir kıyaslama yapıldığında hane halkı geliri yükseldikçe şiddet görme ihtimali azalmaktadır. Hane halkı geliri 1801-3600 TL arası olan kadınların %38,7'si (48), 3601-5400 TL arası olanların %29,9'u (23), 5401-7200 TL arası olan kadınların %15,2'si (7) eş şiddetine maruz kalırken, geliri 9001 TL ve üzeri olan 3 kadın şiddet görmediğini belirtmiştir.

Şiddete Karşı Verilen Tepkiler

Şiddet genellikle gizli kaldığı için kuşaklar boyunca devam etme niteliği taşımaktadır. Çoğu zaman kadınlar farklı nedenlerle de olsa şiddete sessiz kalabilmektedir. Şiddete yönelik verilen tepki şiddetin son bulmasında önemli bir etken olmasına rağmen kültürel farklılıklar, eğitim farklılıkları vb. nedenlerle şiddete yönelik tepkiler de değişiklik göstermektedir.

Tablo 11: Şiddete Maruz Kalma Durumunda Şiddete Tepki Verme Durumu

Şiddete maruz kalma durumunda şiddete tepki verme durumu	f	%
Tepki vermedim/vermem.	47	18,8
Ağladım/ağlarım.	88	35,2
Küstüm/küserim.	42	16,8
Sözel olarak karşılık verdim/veririm	7	2,8
Eşimin ailesine anlattım/anlatırım	6	2,4
Kendi aileme anlattım/anlatırım.	11	4,4
Evi terk ettim/ederim.	22	8,8
Kolluk kuvvetlerine şikâyet ettim/ederim.	27	10,8
Toplam	250	100

Tablo 11'de hem şiddet mağduru olan hem de şiddet mağduru olmayan kadınlara şiddete uğrama durumunda nasıl tepki verdikleri ya da verecekleri sorulduğunda kadınların 47'si (%18,8) tepki vermediğini ya da vermeyeceğini ifade ederken; 203'ü (%81,2) çeşitli şekillerde tepki verdiğini ya da vereceğini ifade etmiştir. Kadınların 137'si (%54,8) ağlamak, küsmek ve sözel olarak karşılık vermek gibi tepkiler verirken; 17'si (%6,8) ailelere durumu aktarmayı tercih etmektedir. Şiddete karşı evi terk etme eylemini tercih eden kadın sayısı 22 (%8,8) iken kolluk kuvvetlerine şikâyet etmeyi tercih edenler ise sadece 27 (%10,8) kişidir.

Tablo 12: Şiddete Maruz Kalma Durumunda Yardım İstenecek Kişi/Kurum

Şiddete maruz kalma durumunda yardım istenecek kişi/kurum	f	%
Eşimin ailesinden	24	9,6
Kendi ailemden	93	37,2
Arkadaşlarım/Komşularım	1	0,4
Kolluk kuvvetlerinden	40	16
Kimseye anlatmadım/anlatmam	92	36,8
Toplam	250	100

Tablo 11'deki duruma benzer şekilde şiddete maruz kalma durumunda kimden ya da kimlerden yardım isteyeceği sorulduğunda kolluk kuvvetlerinden yardım talep edecek kişi sayısı 40 (%16) iken ailelerden yardım isteme durumunda ise sayı 117'ye (%46,8) yükselmektedir. Ancak bir önceki tabloda da görüldüğü üzere kadınların şiddet mağduru olma durumunda eşinin ailesinden yardım beklentisi kendi ailesinden yardım beklentisine göre daha düşüktür. Tablo 6'ya tekrar bakıldığında eşinin kendisine şiddet uygulama nedenleri arasında en yüksek orana sahip neden (31 kişi, %39,7) "eşimin ailesinden kaynaklanan nedenler" olarak gösterilmiştir. Kadınların çoğunlukla şiddetin nedeni olarak gördükleri eşinin ailesine şiddeti anlatma ya da onlardan yardım talep etme eğilimi göstermedikleri anlaşılmaktadır. Tabloda en yüksek ikinci orana sahip "kimseye anlatmadım/anlatmam" ifadesini 92 (%36,8) kişi seçmiştir. Bu durum Hilvan'da aile içi şiddet istatistiklerinin düşük olma nedenlerini açıklayan durumlardan biridir.

Tablo 13: Şiddete Maruz Kaldığında Kolluk Kuvvetlerine Şikâyet Etme Durumu

Şiddete maruz kaldığında kolluk kuvvetlerine şikâyet etme durumu	f	%
Evet	5	6,41
Hayır	73	93,58
Toplam	78	100

Türkiye’de şiddet mağduru kadınları koruma ve kadına yönelik ile içi şiddeti önleme konusunda çeşitli yasalar ve uygulamalar olmasına rağmen pek çok şiddet mağduru kadın kolluk kuvvetlerine başvuru yapmamaktadırlar. Hilvan’da yapılan bu çalışmada da şiddet mağduru 78 kadından sadece 5’i (%6,41) kendisine şiddet uygulayan eşini kolluk kuvvetlerine şikâyet etmiştir. Tablo 14’de şiddet mağduru olmasına rağmen neden eşini şikâyet etmediği sorusunun bulguları verilmiştir.

Tablo 14: Şiddete Maruz Kalmasına Rağmen Eşini Kolluk Kuvvetlerine Şikâyet Etmeme Nedeni

Şiddete maruz kalmasına rağmen eşini kolluk kuvvetlerine şikâyet etmeme nedeni	f	%
Ailem/akrabalarım karşı çıktı.	3	4,3
Ayıplanmaktan korktum.	26	37,7
Duyulmasını istemedim.	24	34,8
Bir işe yarayacağını düşünmüyorum.	4	5,8
Diğer Nedenler	12	17,4
Toplam	69	100

Şiddete maruz kalan 78 kadından 9’u bu soruya cevap vermek istememiştir. Cevap veren 69 kadından 26’sı (%37,7) “ayıplanmaktan korktum”, 24’ü (%34,8) “duyulmasını istemedim” cevabını vermiştir. Geriye kalan 19 kişi ise “ailem/akrabalarım karşı çıktı” (%4,3), “bir işe yarayacağını düşünmüyorum” (%5,8) ya da konu hakkında bilgisi olmadığı ya da huzurunun kaçmaması gibi diğer nedenlerle (%17,4) kolluk kuvvetlerine başvuru yapmadığı anlaşılmaktadır. Bu tablo net bir şekilde ataerkil toplum yapısı ve kültürel nedenlerin şiddete karşı yasal haklarını aramalarına engel olduğunu göstermektedir.

Şiddet Algısı

Şiddet tarih boyunca her toplum ve çağda var olmasına rağmen hangi davranışların şiddet olduğu konusu tarihsel, toplumsal, kültürel nedenlere göre değişiklik göstermektedir. Bu durum kadınların hangi davranışı şiddet olarak algılayıp algılamadığına bağlı olarak kadına yönelik aile içi şiddet çalışmalarını etkilemektedir.

Tablo 15: Kadınların Şiddet Algısı

Şiddet tanımı	Evet		Hayır	
	f	%	f	%
Eşimin arkadaşlarımı görmemi engellemesi şiddettir.	96	38,4	154	61,6
Eşimin ailemi görmemi engellemesi şiddettir.	213	85,2	37	14,8
Eşimin her zaman nerede olduğumu bilmek istemesi şiddettir.	76	30,4	174	69,6
Eşimin beni kıskanması şiddettir.	53	21,2	197	78,8
Eşimin kıyafetlerime karışması şiddettir.	63	25,2	187	74,8
Eşimin benim başka erkeklerle konuştuğumda sinirlenmesi şiddettir.	67	26,8	183	73,2
Eşimin sokağa çıkarken kendisinden izin almamı istemesi şiddettir.	57	22,8	193	77,2
Eşimin hastaneye giderken kendisinden izin almamı istemesi şiddettir.	89	35,6	161	64,4
Eşimin kaba davranması şiddettir.	212	84,8	38	15,2
Eşimin para vermemesi şiddettir.	194	77,6	56	22,4
Eşimin benimle alay etmesi şiddettir.	201	80,4	49	19,6
Eşimin benim eksiklerimi yüzüme vurması şiddettir.	208	83,2	42	16,8
Eşimin bana bağırması şiddettir.	216	86,4	34	13,6
Eşimin benim rızam olmadan cinsel ilişkiye zorlaması şiddettir.	231	92,4	19	7,6
Eşimin aileme hakaret etmesi şiddettir.	233	93,2	17	6,8
Eşimin bana kaba söz söylemesi şiddettir.	237	94,8	13	5,2
Eşimin bana lakap takması şiddettir.	228	91,2	22	8,8
Eşimin başkalarının yanında beni eleştirmesi şiddettir.	223	89,2	27	10,8
Eşimin başkalarının yanında benimle alay etmesi şiddettir.	224	89,6	26	10,4
Eşimin benim fiziksel özelliklerimle dalga geçmesi şiddettir.	223	89,2	27	10,8
Eşimin bana sevgi ve saygı göstermemesi şiddettir.	223	89,2	27	10,8
Eşimin beni küçümsemesi şiddettir.	210	84	40	16
Eşimin çalışmamı engellemesi şiddettir.	171	68,4	79	31,6
Eşimin meslek öğrenmemi veya ilgili eğitimleri almamı engellemesi şiddettir.	165	66	85	34
Eşimin kazandığım parayı zorla benden alması şiddettir.	167	66,8	83	33,2
Eşimin sürekli takip etmesi, baskı altına alması, denetlemesi şiddettir.	172	68,8	78	31,2

Yapılan çalışmada kadınların daha çok fiziksel kötü muameleleri şiddet olarak tanımladıkları görülürken, kendi kişilik ve kimliklerinin oluşumunda etkili olan sözel, psikolojik şiddet türlerini şiddet olarak algılamadıkları tespit edilmiştir. Tablo 15 incelendiğinde “eşimin arkadaşlarımı görmemi engellemesi şiddettir” ifadesine katılım gösteren

96 (%38,4) kadın varken bu durumu şiddet olarak görmeyen kadınların sayısı 154'tür (%61,6). Benzer şekilde "eşimin her zaman nerede olduğumu bilmek istemesi şiddettir" ifadesine katılan kadınlar 76 (%30,4) kişi iken şiddet değildir diyen kadın sayısı 174'tür (%69,6). "Eşimin beni kıskanması şiddettir" ifadesine katılan kadın sayısı 53 (%21,2) iken bu oran kıskanmanın şiddet olmadığını düşünenlerde 197'ye (%78,8) yükselmektedir. Türkiye'deki kıskançlık temelli şiddet olayları göz önüne alındığında bu oranın korkutucu boyutta olduğu görülmektedir. Yine aynı şekilde kıskançlık temelinde şekillenen "eşimin kıyafetlerime karışması şiddettir" ifadesine katılan kadın sayısı 63 (%25,2), katılmayan sayısı 187 (%74,8); "eşimin benim başka erkeklerle konuştuğumda sinirlenmesi şiddettir" ifadesine katılım sayısı 67 (%26,8), şiddet olmadığını söyleyenlerin sayısı 183'tür (%73,2). Kişinin en temel ihtiyaçları arasında yer alan sokağa çıkma ve hastaneye gitme durumları da katılımcıların çoğunluğu tarafından şiddet olarak algılanmamaktadır. "Eşimin sokağa çıkarken kendisinden izin almamı istemesi şiddettir" ifadesine katılan kişi 57 (%22,8) iken katılmayanların sayısı 193'tür (%77,2). "Eşimin hastaneye giderken kendisinden izin almamı istemesi şiddettir" ifadesine katılım oranlarına bakıldığında da 89 (%35,6) kişi bu durumu şiddet olarak görürken, 161 (%64,2) kişi şiddet olarak algılamamaktadır.

Yasal Mücadele Yöntemlerinin Bilinirliği

Tablo 16: Şiddetle Mücadele Araçları Hakkında Bilgi Sahibi Olma Durumu

Şiddetle mücadele araçları hakkında bilgi sahibi olma durumu	f	%
155 Polis İmdat	143	57,2
155 Polis İmdat ve Kadın Sığınma Evleri	81	32,4
155 Polis İmdat ve ŞÖNİM	26	10,4
Toplam	250	100

Türkiye'de şiddetle mücadelede doğrudan görevli olan kamu kuruluşlarından hangisini bildiği sorulduğunda kadınların tamamı 155 Polis İmdat hattını bilmektedir. Ancak bunlardan 143'ü (%57,2) sadece 155 Polis İmdat hattını bilirken, kadınların 155 Polis İmdat hattının yanı sıra 81'i (%32,4) Kadın Sığınma Evlerini, 26'sı (%10,4) da ŞÖNİM'i bilmektedir. Alo 183 Aile Danışma ve Sosyal Hizmet Hattı, 6284 Sayılı Kanun ya da Aile Mahkemeleri hakkında herhangi bir bilgileri olmadığını söylemişlerdir. Dolayısıyla bu tablo kadınların pek çok yasal haklarından haberdar olmadıklarını göstermektedir.

Tablo 17: Eş Şiddetine Maruz Kalma Durumuna Göre Yasal Haklarının Bilgisine Sahip Olma Durumu

Yasal haklarının bilgisine sahip olma durumu	Eş şiddetine maruz kalma durumu				
		Evet	Hayır	Toplam	
Şiddet uygulaması durumunda eşinin alabileceği cezalar hakkında bilgi sahibi olma durumu	Evet	f	22	103	125
		%	28,2	59,9	50
		% Toplam	8,8	41,2	50
	Hayır	f	56	69	125
		%	71,8	40,1	50
		% Toplam	22,4	27,6	50
Şiddete maruz kalma durumunda ücretsiz avukat tutma hakkının olduğunu bilme durumu	Evet	f	16	46	62
		%	20,5	26,7	24,8
		% Toplam	6,4	18,4	24,8
	Hayır	f	62	126	188
		%	79,5	73,3	75,2
		% Toplam	24,8	50,4	75,2
Şiddete maruz kalma durumunda devlet tarafından kendisi ve çocuklarının kadın sığınma evlerinde koruma altına alınacağını bilme durumu	Evet	f	20	100	120
		%	25,6	58,1	48
		% Toplam	8	40	48
	Hayır	f	58	72	130
		%	74,4	41,9	52
		% Toplam	23,2	28,8	52
Toplam	f	78	172	250	
	%	100	100	100	
	% Toplam	31,2	68,8	100	

Tablo 17 incelendiğinde eş şiddetine maruz kalma durumuna göre yasal haklarının bilgisine sahip olma durumları karşılaştırılmıştır. Tabloda görüldüğü üzere şiddet uygulaması durumunda eşinin alabileceği cezalar hakkında bilgi sahibi olduğunu ifade eden 50 kadından 22'si (% 28,2) daha önce eş şiddetine maruz kalan kadınlardır. Eş şiddetine maruz kalan 56 (%71,8) kadın ise eşinin alacağı cezalara hakkında bilgi sahibi değildir. Eş şiddetine maruz kalan kadınlardan 62'si (%79,5) şiddete maruz kalma durumunda ücretsiz avukat tutma hakkının olduğunu bilmemektedir. Aynı şekilde şiddet mağduru olmayan 126 (%73,3) kadının da ücretsiz avukat tutma hakkının olduğunu bilgisine sahip değildir. Özellikle 6284 Sayılı Kanunun temelini oluşturan esaslardan biri olan şiddet mağduru ve çocuklarının koruma altına alınacağı ibaresi katılımcıların çoğu tarafından bilinmemektedir. Şiddet mağduru olan 58 (%74,4) kadın konu hakkında bilgi sahibi olmadığını ifade ederken şiddet mağduru olmayan kadınlardan 72'si (%41,9) de

şiddete maruz kalması durumunda devlet tarafından kendisi ve çocuklarının kadın sığınma evlerinde koruma altına alınacağını bilmemektedir.

Tablo 18: Yaş Değişkenine Göre Yasal Haklarının Bilgisine Sahip Olma Durumu

Yaş		18-25 yaş arası		26-35 yaş arası		36-45 yaş arası		46-55 yaş arası		Toplam	
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
		Şiddet uygulaması durumunda eşinin alabileceği cezalar hakkında bilgi sahibi olma durumu	Evvet	39	57	60	61	21	44	5	14
	Hayır	29	43	38	39	27	56	31	86	125	50
Şiddete maruz kalma durumunda ücretsiz avukat tutma hakkının olduğunu bilme durumu	Evvet	16	24	30	31	11	23	5	14	62	25
	Hayır	52	77	68	69	37	77	31	86	188	75
Şiddete maruz kalma durumunda devlet tarafından kendisi ve çocuklarının kadın sığınma evlerinde koruma altına alınacağını bilme durumu	Evvet	38	56	58	59	19	40	5	14	120	48
	Hayır	30	44	40	41	29	60	31	86	130	52
Toplam		68	100	98	100	48	100	36	100	250	100

Katılımcıların yaş değişkeni ile yasal haklarının bilgisine sahip olma durumu karşılaştırıldığında katılımcıların yaş seviyesi yükseldikçe yasal haklarının bilgisine sahip olma oranı düşmektedir. Nitekim “şiddet uygulaması durumunda eşinin alabileceği cezalar hakkında bilgi sahibi olma durumu” 18-25 yaş arasındakiler için %57,4 (39) iken, 46-55 yaş arasındakiler için %13,9’dur (5). Yine aynı şekilde “şiddete maruz kalma durumunda devlet tarafından kendisi ve çocuklarının kadın sığınma evlerinde koruma altına alınacağını bilme durumu” incelendiğinde 18-25 yaş arasındaki kadınların %55,9’u (38) konu hakkında bilgi sahibi olduğunu ifade ederken 46-55 yaş arasındakiler arasında bu oran %13,9’a (5) düşmektedir. Ancak “şiddete maruz kalma durumunda ücretsiz avukat tutma hakkının olduğunu bilme durumu” incelendiğinde her ne kadar yaş değişkeninin etkili olduğu görülsede bu oran 18-25 yaş arasındaki kadınlar için de oldukça düşük bir orandadır (%23,5-16 kişi). Bu oranların hemen her karşılaştırma için benzer sonuçlar verdiği görülmüştür.

Tablo 19: Eğitim Durumuna Göre Yasal Haklarının Bilgisine Sahip Olma Durumu

Eğitim Durumu		Şiddet uygulaması durumunda eşinin alabileceği cezalar hakkında bilgi sahibi olma durumu		Şiddete maruz kalma durumunda ücretsiz avukat tutma hakkının olduğunu bilme durumu		Şiddete maruz kalma durumunda devlet tarafından kendisi ve çocuklarının kadın sığınma evlerinde koruma altına alınacağını bilme durumu	
		Evvet	Hayır	Evvet	Hayır	Evvet	Hayır
		Okur-yazar değil	f	5	47	5	47
	%	9,6	90,4	9,6	90,4	9,6	90,4
Okur-yazar	f	3	6	1	8	2	7
	%	33,3	66,7	11,1	88,9	22,2	77,8
İlkokul	f	25	34	9	50	23	36
	%	42,4	57,6	15,3	84,7	39	61
Ortaokul	f	38	28	15	51	36	30
	%	57,6	42,4	22,7	77,3	54,5	45,5
Lise	f	42	10	22	30	42	10
	%	80,8	19,2	42,3	57,7	80,8	19,2
Lisans	f	12	0	10	2	12	0
	%	100	0	83,3	16,7	100	0

Eğitim durumu ile yasal hakların bilinirliği arasında kıyaslama yapıldığında katılımcı kadınların eğitim seviyesi yükseldikçe yasal haklar konusunda bilgi düzeyinin arttığı tespit edilmiştir. Tablo 19 incelendiğinde lisans mezunu olan 12 kadının tamamı şiddet uygulaması durumunda eşinin alabileceği cezalar hakkında bilgi sahibi olduklarını ifade ederken bu oran okur-yazar olmayanlarda %9,6’ya (5) düşmektedir. “Şiddete maruz kalma durumunda ücretsiz avukat tutma hakkının olduğunu bilme durumu” lisans mezunları için %83,3 (10) iken okur-yazar olmayanlar için %9,6’dır (5). “Şiddete maruz kalma durumunda devlet tarafından kendisi ve çocuklarının kadın sığınma evlerinde koruma altına alınacağını bilme durumu”na bakıldığında da benzer bir sonuç göze çarpmaktadır. Lisans mezunu kadınların tamamı (12) konu hakkında bilgi sahibiyken okur-yazar olmayan 52 kadının sadece 5’i (%9,6) bilgi sahibi olduğunu ifade etmiştir.

SONUÇ VE TARTIŞMA

DSÖ’nün yaptığı çalışmalarda dünya genelinde kadınların üçte birinin aile içi şiddete maruz kaldığı tespit edilirken (WHO, 2019, s. 4), Türkiye özelinde yapılan çalışmalarda da kadınların fiziksel şiddet (%39), duygusal şiddet (%43,9), cinsel şiddet (%15,3), hem fiziksel hem de cinsel şiddet (%41,9) mağduriyetinin ciddi oranlara yükseldiği görülmektedir (TÜİK, 2021). Hilvan’da yapılan araştırmaya katılan kadınların %31,2’sinin eş şiddetine maruz kaldığı tespit edilmiştir. Şiddete maruz kalan kadınların %98’inin fiziksel şiddete maruz kaldığı anlaşıırken,

%18'inin ise fiziksel şiddetin yanı sıra psikolojik, ekonomik ve cinsel şiddete de maruz kaldığı görülmüştür. Dolayısıyla araştırma problemlerinden ilki olan "Hilvan'da kadınlar gerçekten aile içi şiddete maruz kalmamakta mıdır?" sorusu cevaplanmış ve Türkiye ortalamasına yakın bir oranda kadınların aile içi şiddete maruz kaldığı tespit edilmiştir. Ancak bu durumun ataerkil cinsiyet normlarıyla ya da bireylerin şiddet algısıyla ilgili olup olmadığını anlamak bu çalışma ile mümkün değildir. Eğitim düzeyleri ve istihdam olanaklarının düşük olduğu bir yerde şiddet istatistiklerinin daha yüksek olması (Çifci ve Açık, 2022, s. 3; Gültekin ve Şahin, 2016) beklenmektedir. Bu nedenle bu çalışmanın nitel araştırma yöntemleriyle de araştırılması önemli görülmektedir.

Erkeklerin eşlerine şiddet uygulama nedenleri arasında en önemli faktör ataerkil kalıp yargıdır (Mohammadi Ghanbarlou, 2020, s. 65). Araştırmada elde edilen bulgulara bakıldığında da şiddete maruz kalan kadınların %39,7'si (31) şiddetin nedenlerini eşinin ailesinden kaynaklanan nedenler olarak göstermektedir. Hilvan'ın sosyolojik yapısıyla doğrudan ilişkisi bakımından ataerkil cinsiyet normları ve erkeğin ailesine yakın olma nedeniyle şiddet olayları görüldüğü söylenebilir. Araştırmanın önemli bulgularından biri de ekonomik sorunların şiddete neden olduğu (%23,1; 18 kişi) yönündeki görüştür. Hane halkı geliri 1801-3600 TL arası olanların %38,7'si (48) şiddete maruz kalırken, geliri 3601-5400 TL arası olanların %29,9'u (23) şiddete maruz kalmıştır. Hane halkı geliri yükseldikçe şiddete maruz kalma durumu düşmektedir. Benzer şekilde literatürdeki çalışmalar da bu durumu destekler niteliktedir (Aşkın ve Aşkın, 2017(b); Ediz ve Altan, 2017, s. 404; HÜNEE, 2014, s. 10).

Sosyal öğrenme kuramlarının şiddetin devamına yönelik çalışmaları göstermektedir ki aile içinde şiddet eylemine tanık olan çocukların yaşamlarının ileriki yıllarında şiddete eğilimleri artmaktadır (Bilican Gökçaya ve Ayan, 2017, s. 391). HÜNEE'nin (2015) yaptığı çalışma da annesi şiddet gören kadınların kendi evliliklerinde de şiddet görme olasılığını artırdığını göstermektedir. Hilvan'da yapılan çalışmada da şiddete maruz kalan kadınların (78), %73,1'inin (57) annelerinin de eş şiddetine maruz kaldığı, eş şiddetine maruz kalmayan kadınların (172), %69,8'inin (120) annesinin de eş şiddetine maruz kalmadığı görülmüştür.

Literatürdeki çalışmalar gelir seviyesinin düşük olması, yaş düzeyindeki ilerleme ve eğitim seviyesinin düşük olmasının kadına yönelik aile içi şiddete maruz kalma olasılığını artırdığını göstermektedir (HÜNEE, 2015, s. 8-9; Akalın ve Arıkan, 2017, s. 1). Araştırmanın bulgularına bakıldığında da 18-25 yaş aralığında olan kadınların %14,7'si (10) şiddete maruz kaldığını ifade ederken 46-55 yaş aralığında olan kadınların %77,8'inin (28) hayatları boyunca en az bir kez eş şiddetine maruz kaldığını ifade etmiştir. Literatüre benzer şekilde eğitim seviyesi yükseldikçe şiddete maruz kalma ihtimali azalmaktadır. Araştırma bulgularında eşi okur-yazar olmayan 12 kadının 10'unun (%83,3), eşi okur-yazar olan 10 kadının 9'unun (%90), eşi ilkökul mezunu olan 54 kadının 21'inin (%38,9), eşi ortaokul mezunu olan 55 kadının 16'sının (%29,1), eşi lise mezunu olan 78 kadının 16'sının (%20,5), eşi lisans mezunu olan 39 kadının 6'sının (%15,4) eş şiddetine maruz kaldığı görülmüştür.

Dünyada ve Türkiye'de kadına yönelik aile içi şiddet istatistiklerinin gerçeğinden daha düşük olmasının önemli nedenlerinden biri resmi kurumlara başvuru yapmamasıdır. Bunun nedeninin çeşitli toplumsal baskılar olduğu görülmektedir. Hilvan'da yapılan çalışmada da eşini kolluk kuvvetlerine şikâyet etmeme nedenleri sorulduğunda "ailem/akrabalarım karşı çıktı, ayıplanmaktan korktum, duyulmasını istemedim ve bir işe yarayacağını düşünmüyorum" şeklinde cevaplar verilmiştir. Şiddete maruz kalma durumunda nasıl tepki verdiği ya da vereceği sorulduğunda ise 177 kadın (%70,8) "tepki vermedim/vermem, ağladım/ağlarım ve küstüm/küserim" cevaplarını vermişlerdir. Sözel olarak karşılık vermek, eşinin ailesine ya da kendi ailesine anlatmak ve evi terk etmek şeklinde tepki verdiğini ya da vereceğini söyleyen kadınların sayısı ise 46'dır (%18,4). Buna karşılık kolluk kuvvetlerine şikâyet ettiğini ya da edeceğini ifade eden kadın sayısı ise sadece 27'dir (%10,8). Bu oranlar Türkiye genelinde yapılan çalışmalarla benzerlik göstermektedir (HÜNEE, 2009, s. 235). Araştırma sonuçlarına bakıldığında eş şiddetine maruz kalan 78 kadından sadece 5'i (%6,41) eşini kolluk kuvvetlerine şikâyet etmiştir. Kadınlara şiddetle mücadele araçlarından hangisini bildikleri sorulduğunda tamamı (250), 155 Polis İmdat Hattını bildiğini ifade ederken, 81'i (%32,4) Kadın Sığınma Evlerini, 26'sı (%10,4) ŞÖNİM'i bilmektedir. Bunun dışındaki mücadele araçları (Alo 183 Aile Danışma ve Sosyal Hizmet Hattı, 6284 Sayılı Kanun, Aile Mahkemeleri, ücretsiz avukat tutma hakkı vb.) hakkında herhangi bir bilgileri yoktur. Bu durumda kadınların şiddetle mücadelede sahip oldukları yasal hakların bilincinde olmadıkları için şiddete sessiz kaldıkları söylenebilir.

Yasal hakların bilgisine sahip olmamanın yanı sıra Hilvan'daki kadınların fiziksel, ekonomik ve cinsel şiddet konusundaki bilinç düzeyleri yüksekken psikolojik şiddet konusundaki bilinç düzeyinin oldukça düşük olduğu söylenebilir. Psikolojik şiddet literatürde "kadına bağırarak, hakaret etmek, onu aşağılamak, başka kadınlarla kıyaslamak, kıskanmak, nasıl giyineceğine, nereye gideceğine, kimlerle görüşeceğine karar vermek, kadınlara veya çocuklara zarar vermek, ölüm ile tehdit etmek, onu diğer insanlarla ilişkilerini sınırlamak, kendini geliştirmesine engel olmak, yaşadığı şiddetin sorumlusu olarak görmek, kültürel farklılıklarını reddetmek, bastırmaya çalışmak veya bu gerekçeyle kötü muamelede bulunulması gibi anti demokratik ve insan haklarına aykırı süreçleri içeren uygulamalar" (Keskin, 2012, s. 92) olarak tanımlanırken araştırmada "eşimin arkadaşlarımı görmemi engellemesi

şiddettir” ifadesine katılmayan kadın sayısı 154 (%61,6), “eşimin her zaman nerede olduğumu bilmek istemesi şiddettir” ifadesine katılmayan kadın sayısı 174 (%69,6), “eşimin beni kıskanması şiddettir” ifadesine katılmayan kadın sayısı 197 (%78,8), “eşimin kıyafetlerime karışması şiddettir” ifadesine katılmayan kadın sayısı 187 (%74,8), “eşimin benim başka erkeklerle konuştuğumda sinirlenmesi şiddettir” ifadesine katılmayan kadın sayısı 183 (%73,2), “eşimin sokağa çıkarken kendisinden izin almamı istemesi şiddettir” ifadesine katılmayan kadın sayısı 193 (%77,2), eşimin hastaneye giderken kendisinden izin almamı istemesi şiddettir” ifadesine katılmayan kadın sayısı ise 161’dir (%64,2). Literatürdeki çalışmalara bakıldığında da kadına yönelik şiddetin toplumsal bir olgu olarak erkeklik kimliğini üretmek üzere kullanıldığı, kadınların bu durumu aile içi bir durum olarak kabul ettikleri ve kendi iradeleriyle karar verme haklarının olmadığı fikrini benimsedikleri için yaşanan şiddet olayını içselleştirdikleri görülmektedir (Aşkın ve Aşkın, 2017(b), s. 28; Bourdieu, 2015, s. 49; Mohammadi Ghanbarlou, 2020, s. 66). Bu sonuçlar doğrultusunda Hilvan’da psikolojik şiddete maruz kalan kadınların şiddet eylemini ataerki cinsiyet normları aracılığıyla içselleştirdiği ve bu noktada Hilvan’da kadınların psikolojik şiddet algısının düşük olduğu görülmektedir.

Şanlıurfa ili Hilvan ilçesinde yapılan araştırmada kadınların % 31,2’sinin aile içi şiddete maruz kaldığı tespit edilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre ileri yaş, düşük gelir seviyesi ve düşük eğitim seviyesinin şiddet görme olasılığını artırdığı ortaya çıkmıştır. Şiddetin en önemli nedenlerinin ataerki toplum yapısı ve ekonomik sorunlar olduğu anlaşılırken, kadınların yasal mücadele yolları hakkında bilgi seviyelerinin düşük olmasının da aile içi şiddetin gizli kalmasına neden olduğu çalışmanın sonuçları arasındadır. Aynı zamanda kadınların fiziksel, ekonomik ve cinsel şiddet konusunda algıları yükseken psikolojik şiddet konusunda algılarının düşük olduğu tespit edilmiştir. Sonuç olarak kadınlara yönelik yapılacak çalışmalarda şiddet algısının ve yasal mücadele yöntemlerinin daha geniş kapsamlı ve farklı yöntemlerle de ele alınması gerektiği ortaya çıkmıştır. Bu çalışma her ne kadar Şanlıurfa ili Hilvan ilçesinde yaşayan 250 katılımcı kadının anket sorularına verdiği cevaplarla sınırlı olup Türkiye genelini temsil etme iddiası bulunmasa da Türkiye’de yapılacak kadına yönelik aile içi şiddet çalışmalarında yön gösterici olmayı hedeflemiştir. Kadına yönelik şiddetle mücadele sadece kadın hareketlerine bağlı kalmaktan çıkarılarak devletin tüm kurumlarıyla eş zamanlı olarak ele alınması ve yürütülmesi gerekli görülmektedir.

KAYNAKÇA

6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanuna İlişkin Uygulama Yönetmeliği. (2013, 18 Ocak). Resmi Gazete (Sayı: 28532). <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2013/01/20130118-2.htm>

Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi. (2021). <https://nip.tuik.gov.tr/>

Aile İçi Şiddetle Mücadele El Kitabı. (2008). T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü. <https://turkey.unfpa.org/sites/default/files/pub-pdf/aismelkitabı.pdf>

Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun. (2012, 8 Mart). Resmi Gazete (Sayı: 28239). <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.6284.pdf>

Ailenin Korunmasına Dair Kanun. (1998, 14 Ocak). Resmi Gazete (Sayı: 23233). <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/5.5.4320.pdf>

Akalın, A. & Arıkan, Ç. (2017). 15-49 Yaş Grubu Kadınlarda Aile İçi Şiddet Sıklığı ve Şiddetin Depresyona Etkisi. Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi, 6(2), 1-10.

Álvarez, D.; Aranda, B. E. & López Huerto, J. A. (2015). Gender and cultural effects on perception of psychological violence in the partner. *Psicothema*, 27(4): 381-387.

Aşkın, E. Ö. & Aşkın, U. (2017(a)). Sığınma Evlerinin Aile İçi Şiddetle Mücadelede Kadını Güçlendirme Etkisi: Sığınma Evinde Kalan Kadınlar Üzerine Bir Araştırma. *Sosyal Bilimler Metinleri*, 2017 Temmuz ICOMEP Özel Sayısı, 188-208.

Aşkın, E. Ö. & Aşkın, U. (2017(b)). Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet ve Yoksulluk İlişkisi: Aile İçi Şiddet Mağduru Kadınlar Üzerine Bir Araştırma. *Kapadokya Akademik Bakış*, 1(2), 16-37.

Bayrak, E. (2010). Ataerki-Hukuk İlişkisi Çerçevesinde Türkiye’de Namus Cinayetleri. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Bilican Gökçaya, V. & Ayan, S. (2017). Sosyal Öğrenme Kuramı ve Aile İçi Şiddet. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10(48), 389-394.

Birleşmiş Milletler Pekin Deklarasyonu. (1995). İnsan Hakları Derneği. <https://www.ihd.org.tr/birlesmis-milletler-pek-in-deklarasyonu/>

Bourdieu, P. (2015). *Eril Tahakküm*. Bağlam: İstanbul.

- Bozkurt Şener, E. (2011). Kadına Yönelik Aile İçi Şiddeti Önlemede 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun ve Değerlendirilmesi. T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü (Uzmanlık Tezi).
- Chomsky, N. (2013). Occupy/İşgal Et. (Çev. Osman Akınhay). Gezi Direnişi Broşürleri 1. İstanbul: Agora Kitaplığı.
- Coşkun, A. (2010). Peter L. Berger'in Modernleşme Anlayışı ve Din. Toplum Bilimleri Dergisi, 4(8), 49-66.
- Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı. (t.y.). Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Çalışma Genel Müdürlüğü Yıllar İtibarıyla Net ve Brüt Asgari Ücretler. <https://www.csgb.gov.tr/media/35787/yillar-itibariyle-net-brut-asgari-ucetler.pdf>
- Çifci, S. & Açık, Y. (2022). Artuklu IJ Health Sci. 2(2):1-7.
- Ediz, A. & Altan, Ş. (2017). Türkiye'de kadına yönelik şiddet üzerine bir alan araştırması. Türkiye Barolar Birliği Dergisi, 0(2017), 397-410.
- GREVIO. (2018). Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi (İstanbul Sözleşmesi)'nin Hükümlerinin Hayata Geçirilmesini Sağlayan Yasal ve Diğer Tedbirlere İlişkin GREVIO (İlk) Değerlendirme Raporu Türkiye. <https://insanhaklarimerkezi.bilgi.edu.tr/media/uploads/2018/11/13/grevio-rapor-turkce.pdf>
- Gültekin M. & Şahin M. (2016). Türkiye'de ve Dünyada Kadına Şiddet. İstanbul: SEKAM Yayınları.
- HÜNEE. (2008). Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması 2008 Ana Rapor. Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü. https://fs.hacettepe.edu.tr/hips/dosyalar/Ara%C5%9Ft%C4%B1rmalar%20-%20raporlar/Aile%20i%C3%A7i%20C5%9Eiddet%20Ara%C5%9Ft%C4%B1rmalar%C4%B1/2008_TKAA-AnaRapor.pdf
- Hünee. (2009). Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet. Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü. <http://kasaum.ankara.edu.tr/wp-content/uploads/sites/34/2013/11/Aile-ici-siddet-HUNEE-2008-AnaRapor.pdf>
- Hünee. (2014). Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması Özet Rapor. Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü. <http://aihmez.org.tr/aktarimlar/dosyalar/1428409374.pdf>
- Hünee. (2015). Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması. Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü. <http://www.openaccess.hacettepe.edu.tr:8080/xmlui/bitstream/handle/11655/23338/KKSA-TRAnaRaporKitap26Mart.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetin Nedenleri, Sonuçları, Alınacak Önlemler. (2012). T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü. https://vatandas.jandarma.gov.tr/KYSOP/uzaktan_egitim/Documents/2%20KYAIS.pdf
- Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesine İlişkin İhtiyarî Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı ve Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/896). (2001, 17 Temmuz). Türkiye Büyük Millet Meclisi (Sayı: B.02.0.KKG.0.10/101-277/3507). <https://www5.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem21/yil01/ss759m.htm>
- Keskin, Ö. (2012). Kadına Yönelik Psikolojik Şiddetin Boyutlarının Belirlenmesi ve Değişken Durumlara Göre Değerlendirilmesi: Rize İl Örneği. Uluslararası Katılımlı Kadına ve Çocuğa Karşı Şiddet Sempozyumu Bildiri Kitabı I. Cilt. Ankara, 27-28 Nisan 2012.
- Korkmaz, A. & Başer, M. (2019). Toplumsal Cinsiyet Rollerini Bağlamında Ataerkillik ve İktidar İlişkileri. Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi, 28(1), 71-6.
- Lengermann, P. M. & Niebrugge, G. (2015). Güncel Feminist Kuramlar. (Ed. George Ritzer ve Jeffrey Stepnisky). Çağdaş Sosyoloji Kuramları ve Klasik Kökleri (içinde s.s. 162-190). Ankara: De-Ki.
- Milletlerarası Sözleşme. (1985, 14 Ekim). Resmi Gazete (Sayı: 18898). Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Uluslararası Sözleşmesi. <https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/18898.pdf>
- Milletlerarası Sözleşme. (2012, 8 Mart). Resmi Gazete (Sayı: 28227 (Mükerrer)). İstanbul'da Kadınlara Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi. <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2012/03/20120308M1-1.htm>
- Mohammadi Ghanbarlou, R. (2020). Kadına Yönelik Şiddeti Etkileyen Toplumsal Faktörler Üzerine Sosyolojik Bir İnceleme. Tarsus Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 1(1), 58-68.

- Özdemir, H. & Aydemir, D. (2019). Dördüncü Dalga Feminizm Üzerin”, *International Social Sciences Studies Journal*, 5(32), 1706-1711.
- Özen, F. & Hendekçi, E. A. (2016). Türkiye’de Eğitim Denetimi Alanında 2005– 2015 Yılları Arasında Yayımlanan Makale ve Tezlerin Betimsel Analizi. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 6(11), 619-650.
- Öztürk, A. B. (2015). Kadınlarla eğitici eğitimi el kitabı. <https://siginaksizbirdunya.org/wp-content/uploads/2022/02/kadınlarla-eğitici-eğitimi.pdf>.
- Öztürk, Ö. (2011). Türkiye’de kadına yönelik şiddet. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü: İstanbul.
- Sezgin, D. & Özcan, H. (2020). Gebelikteki şiddetin maternal-fetal etkileri. *Ankara Sağlık Bilimleri Dergisi*. 10(1), 92-107.
- Swan, C.; Gambone, L. J.; Caldwell, J. E.; Sullivan, T. P.; Snow, D. L. & Vict, V. (2008). A Review of research on women’s use of violence with male intimate partners. *Violence Vict*, 23(3): 301-314.
- Şahin, H. (2022). The Debate on The İstanbul Convention in Turkey and Its Unilateral Cancellation: Twitter Example. (Ed. Salih Yıldız). *International Scientific Research Series New Approaches in Social Sciences içinde s.s. 79-98*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Törer, E. (2020). Kadına Yönelik Şiddet: Diyarbakır İl Örneği. Yüksek lisans tezi. Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü: Sivas.
- TÜİK. (2019). Ceza İnfaz Kurumu İstatistikleri. <https://tuikweb.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=33625>
- TÜİK. (2021). Toplumsal Cinsiyet İstatistikleri 2020. https://www.tuik.gov.tr/media/announcements/toplumsal_cinsiyet_istatistikleri_2020.pdf
- Türk Ceza Kanunu. (2004, 12 Ekim). Resmi Gazete (Sayı: 25611). <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.5237.pdf>
- Türk Medeni Kanunu. (2001, 22 Kasım). Resmi Gazete (Sayı: 24607). <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.4721.pdf>
- Türkiye Cumhuriyeti Anayasası. (1982, 9 Kasım). Resmi Gazete (Sayı: 17863 (Mükerrer)). <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.2709.pdf>
- UN. (1976). Report of the World Conference of the International Women’s Year. <https://www.un.org/womenwatch/daw/beijing/otherconferences/Mexico/Mexico%20conference%20report%20optimized.pdf>
- UN. (1979). Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women New York, 18 December 1979. <https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/convention-elimination-all-forms-discrimination-against-women>
- UN. (1980). Report of the World Conference of the United Nations Decade for Women: Equality, Development and Peace. <https://www.un.org/womenwatch/daw/beijing/otherconferences/Copenhagen/Copenhagen%20Full%20Optimized.pdf>
- UN. (1986). Report of the World Conference to Review and Appraise the Achievements of the United Nations Decade for Women: Equality, Development and Peace. <https://www.un.org/womenwatch/daw/beijing/otherconferences/Nairobi/Nairobi%20Full%20Optimized.pdf>
- UN. (2007). Implementation of General Assembly Resolution 60/251 of 15 March 2006 Entitled “Human Rights Council”. <https://digitallibrary.un.org/record/595162?ln=en>
- UN. (t.y.). World Conferences on Women. <https://www.unwomen.org/en/how-we-work/intergovernmental-support/world-conferences-on-women#copenhagen>
- UNHCR. (2019). UNHCR Policy on the prevention of, risk mitigation, and response to gender-based violence. <https://www.unhcr.org/5fa018914/unhcr-policy-prevention-risk-mitigation-response-gender-based-violence>
- United Nations [UN]. (t.y.). What is Domestic Abuse? <https://www.un.org/en/coronavirus/what-is-domestic-abuse>
- Ünal, G. (2005). Aile içi şiddet. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 2(9).

- WHO. (2002). World Report on Violence and Health: Summary. Geneva. https://www.who.int/violence_injury_prevention/violence/world_report/en/summary_en.pdf
- WHO. (2019). Preventing Violence Against Women. <https://www.who.int/publications/i/item/WHO-RHR-18.19>
- World Health Organisation (WHO). (2013). Global and Regional Estimates of Violence Against Women: Prevalence and Health Effects of Intimate Partner Violence and Non-Partner Sexual Violence. <https://www.who.int/publications/i/item/9789241564625>
- Yörük, S. (2010). Kadına yönelik şiddet: Antalya örneği (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü: Antalya.